

HISTORICAL PERSPECTIVE OF JAMMU AND KASHMIR DISPUTE

RAZA

KASHMIRIS have been rendering unparalleled sacrifices since 1947 in their indigenous struggle aimed at securing freedom from India's illegal occupation of their homeland. During all this period, Pakistan is the only country of the world that has extended all-out support to the just cause of the Kashmiri people. The people of occupied Kashmir gave impetus to their struggle for securing their right to self-determination in 1989 and the mass movement gave sleepless nights to the Indian rulers. In a bid to crush this popular movement, India dismissed the government of Farooq Abdullah and appointed Jagmohan Malhotra - who was notorious for his anti-Muslim bias and activities in India - as the Governor of the occupied territory on January 19, 1990. His appointment was followed by a series of massacres and other brutalities by the Indian troops in the occupied territory. One of these deadly massacres was carried out on January 21, 1989 when over 50 people were killed and hundreds of others injured by the troops by opening indiscriminate fire on peaceful demonstrations in Gau Kadal area of Srinagar. On that day, thousands of people had taken to the streets in Srinagar against the molestation of several women by the troops on the previous night during house raids in the city.

The bloodbath caused resentment in Pakistan and the ensuing 5th February was declared as a solidarity day all across the country. Since then, every year, government and people of Pakistan, at home and across the world, have been observing the day as Kashmir Solidarity Day to express oneness and unity with the oppressed people of occupied Kashmir. This public holiday in Pakistan is marked by seminars, conferences and demonstrations highlighting different aspects of the Kashmir dispute and the gross human rights violations being committed by the Indian troops in occupied Kashmir. The overseas Pakistanis and Kashmiris organize special events in world capitals to remind the international community of its responsibilities towards settlement of the Kashmir dispute for ensuring peace and stability in the South Asian region.

History of Kashmir dispute

It is a historical fact that India had illegally occupied Jammu and Kashmir by landing its troops in Srinagar on 27th October, 1947 against the wishes of the Kashmiri people and in total disregard to the Partition Plan of the Indian subcontinent that had resulted in the formation of two new independent countries - Pakistan and India. At the end of British suzerainty over Indian sub-continent in 1947, more than 550 Princely States had become independent but with a choice to accede either to Pakistan or India. Being a Muslim-majority state, Jammu and Kashmir had a natural tendency to accede to Pakistan, but the evil designs of its Hindu ruler and the leaders of Indian National Congress and Britain destroyed the future of the people of the territory thus

sowing the seeds of the Kashmir dispute. India claims that it signed 'Instrument of Accession', which was drafted in Delhi and presented to the then ruler of Jammu and Kashmir, Maharaja Hari Singh, on October 26. However, a prominent British historian, Alistair Lamb, challenging the Indian invasion in Kashmir, in his book "The Birth of Tragedy" wrote that the successive events after the partition of the united India strongly suggested that the Indian troops had invaded Kashmir prior to the signing of the Instrument of Accession. He believed that a signed instrument of accession did not exist at all and argued that due to this reason the Indian government never made the so-called document public either officially or at any international forum.

The people of Jammu and Kashmir strongly resisted the Indian occupation and launched a mass struggle, liberating a vast area now known as Azad Jammu and Kashmir. Their resilience brought India at the verge of defeat and it sought the help of the international community to settle the Kashmir dispute. On 1st January 1948, New Delhi approached the United Nations Security Council, which in its successive resolutions - accepted by both Pakistan and India - promised holding of a free and impartial plebiscite under the UN-supervision to enable the Kashmiri people to decide their future themselves. These UN resolutions and the pledges made by the Indian leadership remain unimplemented even after the passing of several decades.

Bonds between Pakistanis and Kashmiris

Pakistan's affinity with the people of Kashmir can be understood in the backdrop of several reasons. Both share strong bonds in respect of religion, geography, culture and aspirations. Since 1947, India's brutal occupation has been the cause of continued sufferings of the people of Jammu and Kashmir. Due to the atrocities of Indian troops, hundreds of thousands of Kashmiri people have migrated to Pakistan from the occupied territory and the main driving force behind their movement has been their strong emotional attachment to the country. This affiliation has been accepted even by the first Prime Minister of India, Jawaharlal Nehru. When asked a question in 1965 about holding of plebiscite in Kashmir, he had responded, "Kashmiris would vote to join Pakistan and we would lose it. No Indian government responsible for agreeing to a plebiscite would survive."

The passing of a resolution by the genuine representatives of Kashmiris in the meeting of Muslim Conference Jammu and Kashmir in Srinagar on 19th July 1947 is a strong evidence of the ideological commonality between Pakistan and Jammu and Kashmir and showed that the Kashmiri people had attached the future of the territory with Pakistan. The resolution declared that Jammu and Kashmir would be a part of Pakistan and this development had happened about a month

before the creation of Pakistan. The people of occupied Kashmir have time and again showed their attachment with Pakistan by raising the slogans of "Long Live Pakistan" and "We Want Pakistan." They hoist Pakistani flags on the national days of the country and during anti-India demonstrations, whereas they observe such days of India as black days. Wrapping their martyrs in Pakistani flags before burial is a common practice of the Kashmiris.

The matter of fact is that both Pakistanis and Kashmiris consider the Kashmir dispute as an unfinished agenda of the partition of the South Asian sub-continent in 1947 and the liberation struggle of the people of Jammu and Kashmir as an inseparable part of Pakistan Movement.

Pakistan's unflinching support

The leaders of Pakistan have always represented the Kashmiris' aspirations and never betrayed the faith reposed on them by the Kashmiri people. It was his commitment to the interests of the people of Kashmir that drove father of the nation, Quaid-e-Azam Muhammad Ali Jinnah, to visit Jammu and Kashmir three times before 1947. He had rightly termed Kashmir as the "Jugular Vein" of Pakistan. Former Prime Minister, Zulfikar Ali Bhutto, had vowed to wage a thousand-year war for Kashmir. Prime Minister, Shahid Khaqan Abbasi, and the Army Chief, Qamar Javed Bajwa, are forcefully advocating settlement of the conflict over Kashmir in accordance with the Kashmiris' aspirations in line with the relevant UN resolutions for ensuring durable peace in South Asia. It is a reality that despite being the victim of Indian military aggression for supporting the Kashmiris during the past over seven decades, Pakistan never gave up its support to the Kashmiri cause and continues to advocate resolution of the dispute to the satisfaction of the Kashmiri people.

Indian state terrorism in IOK

New Delhi has exhausted all its resources during the past over seven decades but has miserably failed to intimidate the people of Jammu and Kashmir into submission and efface their love for Pakistan from their hearts. On one hand, it wants to compel Pakistan to give up its support to the Kashmiri people, while on the other, it has been resorting to the worst kind of state terrorism in occupied Kashmir. Since 1989, when the people of occupied Kashmir intensified their freedom struggle, the Indian forces' personnel enjoying unbridled powers under the protection of draconian laws like Armed Forces Special Powers Act and Disturbed Areas Act in the occupied territory have martyred over ninety-four thousand Kashmiris, widowed more than twenty-two thousand women, orphaned not less than one hundred thousand children and molested or gang-raped more than eleven thousand Kashmiri women. While the whereabouts of thousands of innocent youth subjected to disappearance in custody remain untraced, the shocking discovery of thousands of mass graves across the occupied

territory has raised concerns about the safety of the disappeared persons.

In 2008, the people of occupied Kashmir gave a new dimension to their struggle to get rid of Indian bondage. They started to hit the streets in thousands and demand their inalienable right to self-determination in a peaceful manner. This mass uprising continued for three consecutive years - some times the number of peaceful protesters thronging the streets of Srinagar surpassing one-million mark. But most of the times, Indian forces' personnel responded these peaceful demonstrators with excessive use of brute force, killing more than 200 people during this period.

The extrajudicial murder of popular youth leader, Burhan Muzaffar Wani, on July 8, 2016 by the Indian troops provided a fillip to the Kashmiris' freedom movement. Since then, the people are taking to the streets in large numbers in every nook and corner of the occupied territory on daily basis, demanding freedom from Indian yoke. However, the Indian police and troops continue to use every brutal tactic against the protesters. So far, 172 civilians have been killed and 20,765 injured in the firing of pellets, bullets and teargas shells on the demonstrators. More than 280 youth have lost their one or both eyes to the pellet injuries while around 1,000 are at the verge of losing their eyesight. Hundreds of people including Hurriyat leaders have been put behind the bars. However, all these brutalities could not suppress the Kashmiris' resolve and they are committed to take their ongoing liberation movement to its logical conclusion at all costs. Unfortunately, instead of respecting the aspirations of the Kashmiri people, India alongside continuing its state terrorism is staging election dramas in occupied Kashmir to mislead the world opinion about the Kashmir dispute and the prevailing deteriorating human rights situation in the occupied territory.

India's new tactics

The present Indian government led by Narendra Modi is hell-bent upon the complete merger of Jammu and Kashmir with India and to change the Muslim majority

of occupied Kashmir into minority. On one hand, it is using its judiciary to abrogate Article 370 and Article 35-A of the Indian Constitution to pave way for giving the citizenship rights of Jammu and Kashmir to the Indian citizens. On the other, it is using its investigating agencies like National Investigation Agency (NIA) and Enforcement Directorate to implicate Hurriyat leaders, activists and pro-freedom people in false cases to force the Kashmiris into submission. Indian designs to change demography of Jammu and Kashmir are intended to influence in its favour the results of a referendum whenever it is held in the territory. As such, the move is against the very purpose of the relevant UN resolutions. Unfortunately, the international community, particularly the UN, is turning a blind eye to the India's actions in Kashmir resulting in the continued sufferings of the Kashmiri people.

Kashmir a flashpoint

Kashmir is a nuclear flashpoint as it involves two nuclear-armed neighbours - Pakistan and India. It is the responsibility of the world community to realize the sensitivity of the matter. It must take cognizance of the fact that due to India's unrealistic and intransigent attitude, the peace and stability of the entire South Asia are at stake.

In view of the precarious nature of situation where two nuclear-armed neighbours are facing each other, the international community must take the situation seriously. Besides, the future of millions of Kashmiris is at stake owing to the stubborn and inflexible behaviour of India. 5th February is a wake-up call for the international community that it should employ reason and solve this dispute. The supreme sacrifices of Kashmiris must not go unheard and waste. The resolutions of the UN should not be desecrated and the human rights violations by India should not be overlooked. 5th February is a reminder, a stark reminder! It should give message to the people of Jammu and Kashmir that they are not alone in their just struggle and not only Pakistan, but the entire peace and justice-loving community of the world is with them.

सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन २०६८ सम्बन्धी छोटो जानकारी

सरकारी निकाय, शिक्षण तथा स्वास्थ्य संस्था जस्ता सार्वजनिक स्थल र सार्वजनिक यातायातमा सूर्तिजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन २०६८ अनुसार धुम्रपान तथा सूर्ति सेवन गर्न पाइँदैन।

उत्तम स्थलहरूको हाताभित्र धुम्रपान तथा सूर्ति सेवन गरेमा सो स्थलबाट बाहिर निकालिने वा १०० रुपैया जरिवाना वा दुवै सजाए हुनेछ।

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, काठमाडौं

केवी रोकाया किन हिन्दू र राजतन्त्र भवदैष्टन् ?

• राजन कार्कि

rajan2012karki@yahoo.com

जब एउटा बुद्धिजीवी आफ्ना अडान र विश्वासलाई परिवर्तन गर्छ, तब बुझनुपर्छ, कहीं न कहीं उसले सचिन्ने अवसरको खोजी गर्दैछ। उसले आफूले रोजेको अडान र विश्वासमा भँगाले देखेर यो त गलत मार्ग रहेछ भनेर सही मार्गको चयन गर्दैछ। शिक्षा पढेर र परेर दुवै तरिकाले लिन सकिन्छ। केवी रोकायाजस्ता बुद्धिजीवीले पनि आफूलाई सच्याएर अधिक बद्न खोजेको देखिदैछ।

आखिर भ्रम भ्रम तै हुन्छ र माओवाद तथा राजनीतिक दलहरूले छेरेको भ्रम उनले चिन्न सफल भएका छन्। त्यसकारण केवी रोकायाजस्ता बुद्धिजीवीले नेपालको यथार्थ हिन्दू र स्वैधानिक राजतन्त्र नै हो भनेर आफूले आफैलाई सच्याएका मात्र छेन, सबैलाई सचिन्न भक्तिक्याएका समेत छन्।

केवी रोकायाजस्ता बुद्धिजीवीले दिशा निर्देश गर्ने हो देशवासीलाई, देश सञ्चालकहरूलाई। बुद्धिजीवीको मानसिकता बग्यो भने देश बग्नसक्छ, सकिन सक्छ। जब बुद्धिजीवीहरूले समाजलाई सही दिशानिर्देश गर्नेन् एउटा देश सबल र सशक्त बन्सक्छ। यसकारण हामी चाहन्छौं हरेक संघेतन व्यक्ति, वर्गले घर, समाज र देशलाई निरन्तर दिशानिर्देश गरिरहन, देशको पहिचान बचाईरहन।

देर आए दुरुस्त आए। उनी माओवादी भनेर भड्किएका थिए, जनवादलाई राजनीतिक राजमार्ग ठानेका थिए, तर उनले अहिले आएर राष्ट्र खतरामा देखेर निर्णय गरेका छन्- हिन्दुराष्ट्र र स्वैधानिक राजतन्त्रको बिकल्प छैन। स्वाधीनता बचाउने र राष्ट्रवादी भनेर बाँच्ने हो भने यही नै राष्ट्रिय राजमार्ग हो।

चुनाव जितेका एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीलाई पनि यो कुराको आभाष भएको छ। त्यसैले राजनीतिभित्रको राजनीतिमा राजतन्त्रलाई स्पेश दिने कुरामा उनको सकारात्मक सोच बन्न थालेको छ। हुन त लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाजस्ता नास्तिक व्यक्ति जीवनको उत्तरार्द्धमा पुगेर आखिर श्रीकृष्ण रहेछ एक भनेर आफ्नो इहलीला त्याग गर्न पुगेका थिए। दक्षिण अफ्रिकाका नेता नेल्शन मण्डेलाजस्तै सम्मानित कम्युनिष्टका नेता मोहनचन्द्र अधिकारी आजकल रुद्राक्षको माला जपेर आफूलाई हिन्दुत्वमा लीन गराइरहेका छन्। अर्का कम्युनिष्टका भीष्म पितामह मानिने मोहनविक्रम सिंह जीवनको उत्तरार्द्धमा आएर देश संकटमा परेको र संकटबाट मुक्तिको खोज गर्नुपर्ने विचारहरू प्रक्षेपण गरिरहेका छन्।

भनिन्छ, व्यक्ति पहिले कम्युनिष्ट बन्छ, कम्युनिष्ट विग्रेपछि काग्रेस बन्छ र जो काग्रेस बन्न सक्छैन, उ अध्यात्मवादी बन्छ। कम्युनिष्ट नेतामा सबैभन्दा आदरणीय मानिए ०५१ सालमा अल्पमतको सरकारका प्रधानमन्त्री बनेका मनमोहन अधिकारी। उनी कम्युनिष्ट हुन तर उनले सदैव राजतन्त्र र हिन्दुत्वको सम्मान गरे। आज पनि मनमोहन अधिकारीको नाम हरेक दल, समाजका हरेक तह र तपाका व्यक्तिहरू आदरका साथ लिन्छन्। मनमोहन अधिकारीजस्ता देशभक्त

र आदर आर्जन गरेका कुनै कम्युनिष्ट नेता नेपालमा जन्मेनन्। हुन त यस भण्डारीले राजालाई ललकारे, राजनीति गर्ने भए चुनाव लड्न आउ पनि भनेका हुन्। जब उनले राजालाई भेटे, उनको सोच बदलियो र त्यसपछि राजतन्त्रको अवमान्ना जीवनको अन्यथासम्म गरेनन्। यो नेपालको दुर्भाग्य हो कि उनको दासदुंगामा हत्या भयो, न उनको पार्टीले, न पार्टीका पटक पटक प्रधानमन्त्री भएका नेताहरूले, न राष्ट्रपति भनेकी उनकी श्रीमतीले नै यो हत्याकाण्डको जाँच हुनुपर्छ भनेर माँग गरे। जस्ति मदन भण्डारीको हत्या रहस्यमय बन्यो, त्योभन्दा आश्चर्यपूर्ण कुरो एमालेका नेताहरूको चरित्रमा देखिएको खोट रहेको छ।

यो लेखको प्रसङ्ग विद्वान केवी रोकायामा छ। हाइड्रो इन्जिनियरिङमा पीएचडी कालिबहादुर रोकाया उर्फ डा. केवी रोकाया : जो क्रिश्चियन पाष्टर बने, उनको आत्माले देश खतरामा देख्यो र अहिले भन्दैछन्- नेपाल जोगाउन राजसंस्थासहितको हिन्दुराष्ट्रको विकल्प छैन। अब नजागे कहिले जाने ? केवी रोकाया आमनेपालीको सुतोको मानसिकतालाई भक्तिक्याइरहेका छन्। उनले यस्तो बेलामा देश बचाउनु पर्न बिगुल फुकेका छन् कि सप्तरीमा सीमा अतिक्रमण रोक्ने गोविन्द गौतमको त भारतले हत्या नै गरिदियो। यही बेलामा भारतले नेपाल भारत संयुक्त सीमा टोलीमा रहेका नेपाली नापी कर्मचारीलाई हातमा लिएर परस्को छपकैयामा सीमा स्तरम्भ सारेर ५० विधा सिधै क्वाप पारेको छ। र, नेपाली समाज हस्तक्षेप गर्न पाइन भनेर सीमादेखि राजधानीसम्म आत्रोसित भइरहेका बेलामा भारतको ६९औं गणतन्त्र दिवस पन्चो र पहिलो दिन प्रधानमन्त्रीदेखि उपराष्ट्रपतिसम्म, नेतादेखि दूला प्रशासकसम्म भारतीय दूतावास छिरेर भोजभत्रेर खाए भने भोलिपल्ट दूतावासले आयोजना गरेको सारस्कृतिक कार्यक्रममा राष्ट्रपतिदेखि हुनेवाला प्रधानमन्त्री केपे औलीसम्म पुगेर शान्त रात्रिभोज ग्रहण

गरे।

उत्ता सीमा अतिक्रमण गर्ने, यता भोज खुवाएर वाहवाही लुट्ने, भारत र भारतीय दूतावासको रटना अपरम्पार छ। हाप्रा नेता, शासक र राष्ट्रपतिसम्मको राष्ट्रिय चरित्र कतिसम्म तल गिर्न सक्नेहरेछ भन्ने पनि देखियो। सीमा लुटिदा राष्ट्रियता नजाने राष्ट्राध्यक्ष र हुनेवाला प्रधानमन्त्रीको पहिचानको खोजी गर्न पो पुगेछु।

व्यवहार, सरकारका विधि-व्यवहार, नेताहरूका क्रियाकलाप, भूकम्प गएको यतिका समय वित्तिसक्षो- पीडित जनताको अवस्था नाजुक र विजोक्युक्त छ, यो के भइरहेको हो, सरकार कसका लागि हो भनी चिन्ता गर्दै जाँदा नेपालको पहिचानको खोजी गर्न पो पुगेछु।

एउटा व्यक्तिको त नाम-थर-गोत्र-ठेगाना-बाबुआमा भन्ने एउटा पहिचान नेपाली सेना पनि हाप्रा (नेपालको) अर्को महत्वपूर्ण पहिचान हो।

तेश्रो महत्वपूर्ण खम्बाचाहिं हिन्दूर्धम रहेछ। शाहवंशीय राजसंस्था र नेपाली सेना दुवै नड-मासुको सम्बन्ध राख्ने निकाय हुन्, अनि नेपालको सन्दर्भमा हिन्दूर्धम जितिसुकै अन्यथा ठान खोजिए पनि नेपालको पहिचान भनेकै यी तीन कुरामा अडिएको रहेछ। त्यसकारण नेपाल रहनका लागि यो तीनवटा खम्बा रहनु अपरिहर्य छ भन्ने निष्कर्षमा म पुगेको छु। यो तीनवटा खम्बा हटाएपछि नेपाल रहेन्दैन। कसैले माने पनि नमाने पनि यथार्थ यही हो।

धन्यवाद केवी रोकाया। यस प्रकारको सोच बुद्धिजीवीहरूले राख्ने भन्ने नेपालमाथि कसैले न गिर्देवृष्टि लगाउन सक्छ, न अतिक्रमण नै गर्न। नागरिक समाज र बुद्धिजीवीहरूले पार्टीको भण्डा र भोला बोकेर खेताला भज्दिदा देश आज लुटेराहरूको अखडा बन्न पुगेको छ। भनिन्छ, लखनौ लूट अथवा लुटको धन फुपुको श्राद्ध हुनुपुगेको छ लोकतन्त्र। अब समय आयो देश जगाउने, युवा जाने र साँचो परिवर्तनको शब्दघोष गर्ने। अहिले पनि हामी चुप लाग्यो भने देशको भविष्य अन्धकार हुनेछ। लोकतन्त्रको आवरणमा नेता भनिएका व्यक्तिहरू विदेशीका घातक हतियार बनिरहेका छन् र तिनै हतियारमार्फत विदेशीहरूले चौतर्फी हमला सुरु गरेका छन्। केवी रोकायालेजस्तै जनता जगाएर देश उठाउने बेला यही हो। राष्ट्रिय पहिचान बचाउन सके नेपालीत्वमाथि ग्रहण लाग्नेछैन। त्यसैले केवी रोकायाले चुनेको मार्ग नै वास्तवमा नेपालको सुन्दर शान्त भविष्यसम्म पुग्ने राजमार्ग हो।

परिवर्तनको बारवर्षपछि आएर केवी रोकाया सचिवएका छन्, उनले उठाएका विषयमा सबैले विन्तन मनन गर्ने हो भने देशले सही दिशा पाउने थिए, शान्ति र समून्तिको थाली यही दिशाबाट हुनेपछियो। हाप्रा आग्रह छ, विभेद र दुराग्रह नराखी सबैले आत्मचिन्तन गर्ने हो कि ?

यीभन्दा त केवी रोकाया हजार गुणा बढी देशभक्त रहेछन्। जनयुद्धका बेलामा विशेष भूमिका खेलेका रोकाया, देशको एकता र अखण्डताको पक्षमा, राजसंस्था र हिन्दुराष्ट्रको पक्षमा उभितु आश्चर्यको विषय त हो, तर उनका अनुसार देशभक्तका लागि यसको विकल्प बाँकी छैन। शासकमा देशधातक रोग, रोकायाजस्ता बुद्धिजीवीभित्र देशबादी सोच बढेको दृन्दले आउने समयले देशको भविष्य तय गर्ने विश्लेषकहरू बताउँछन्।

केवी रोकाय भन्दैन धर्मको बारेमा सोच परिवर्तन भइसकेपछि देशमा भइरहेको राजनीतिको बारेमा सोच थालें। दलहरूका

हुन्छ भने राष्ट्रको त भन्न पहिचान हुनेपछि। नेपालको पहिचान के त भन्ने प्रश्न मेरो मनमा आयो। नेपाललाई अब कसरी चिन्ने, कसरी चिनाउने ?

तीनवटा कुराले नेपाल अडेको रहेछ। पहिले- शाहवंशीय राजसंस्था, पृथ्वीनारायण शाहले यो देश बनाएका हुन्, नेपाल निर्माण गरेका हुन्, त्यसकारण नेपालको ऐतिहासिक पहिचानसँग जोडिएको शाहवंशीय राजसंस्था एउटा खम्बा रहेछ, अर्को रहेछ नेपाली सेना। नेपाली सेना बनाएकै नेपाल एकीकरण गरी नयाँ नेपाल राष्ट्र बनाउन हो, जो नेपाली सेना अहिले पनि हामीसँग छ। यसर्थ, यो

साल्ट ट्रेडिङ फॉरेंशन लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित ग्राहक

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाइल्डको लित्र बाहिर र यार कोट मै बीचमा
- रिस्टलको जाली भएको ३ तहको हो

पदथ्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज।

मन्यौ जयौं त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरर पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

वाम गठबन्धनलाई विरोध गर्ने नैतिक आधार छैन

शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले पछिलो पटक गरेका निर्णयहरु नर्यां बन्ने वाम गठबन्धनको सरकारलाई भालुको कम्पन्ट बन्ने निश्चित जस्तै भएको छ। भ्रकम्प पीडितलाई थप एकलाख रुपैया अनुदान दिने बृद्धभत्ताका लागि उमेर ७० बाट घटाएर ६५ वर्षसम्मकालाई दिने र एकल महिलालाई ५५ वर्ष पुरोपछि भक्ता दिने निर्णयले गर्दा वाम गठबन्धनको सरकारलाई समस्या उत्पन्न हुन सक्ने अवस्था देखिएको हो। देउवा नेतृत्वको सरकारले निर्णय गर्नासाथ भावि प्रधानमन्त्रीका रूपमा देखिएका नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले आफ्नो नेतृत्वमा सरकार निर्माण भएपछि देउवा सरकारले प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको निर्वाचन पश्चात् गरेका सबै निर्णयहरु एकै पटक खारेज गरिदिने अभिव्यक्ति दिएका भएपनि निर्णयहरु खारेज गर्न त्यति सहज छैन।

स्मरण रहोस नेकपा एमालेका तत्कालिन अध्यक्ष रहेका स्व. मनमोहन अधिकारी प्रधानमन्त्री भएका बेला ४. एक सय रुपैया बृद्धभत्ता बिन थालिएको थिए। अहिले बृद्ध भत्ता एक हजार र बृद्धबृद्धलाई स्वास्थ्योपचार गरेर दुई हजार रुपैया उपलब्ध गराउने गरिएको छ। हालै सम्पन्न भएको प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा वाम गठबन्धनले जारी गरेको चुनावी घोषणापत्रमा बृद्धबृद्धभत्ता पाँच हजार पुन्याइने उल्लङ्घ गरिएको भएपनि उमेर घटाउने बारेमा कही उल्लेख गरिएको छैन। देउवा नेतृत्वको सरकारले भन्ना नवढाइता पनि उमेर ७० बाट घटाएर ६५ मात्र पारिएको वाम गठबन्धनले त्यसमा आपत्ति जनाउन पर्ने कुनै कारण देखिएन। बृद्धभत्ता २ हजारबाट ५ हजार पुन्याउँदा एक जनालाई वार्षिक रूपमा ३६ हजार रुपैया थप गर्नुपर्ने हुन्छ भने उमेर ७० बाट घटाएर ६५ मा घटाउँदा भन्डै २/३ लाख मानिस मात्र थपिने हुँदा वाम गठबन्धनले उदघोष गरेको रकमले नै त्यो धान सक्ने अवस्था देखिएको छ। त्यसैले त्यसको विरोध गर्नुपर्ने अवश्यकता नै देखिएन।

शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त हुनसाथ माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकलम दाहालले भ्रकम्प पीडितहरूलाई ५ लाख रुपैया अनुदान दिने उदघोष गरेका थिए त्यसबेला माओवादी केन्द्रका मन्त्रीहरु देउवा सरकारमा सामेल थिए, त्यसबेला अध्यक्ष दाहालले प्रधानमन्त्री देवलालाई अनुदान रकम बढाउन दबाव दिएका थिए तर त्यसको निर्णय हन नपाउँने निर्वाचन आवारसाहित लागेकाले सरकारले त्यो निर्णय गर्न सकेको थिएन र अहिलेमात्र दाहालको उदघोषलाई देउवा सरकारले पुरा गरिएको हुनाले दाहालले त्यसको विरोध गर्नुको कुनै अर्थ रहेन। सरकारमा बस्दा एउटा कुरा बोल्ने अनि सत्ता बाहिर रहेका अकान्कुरा कुरा फलाक्ने दलहक्को प्रवृत्ति नै स्वयम् उनीहरुकै लागि धातक साक्षित हुन सक्छ। वाम गठबन्धनले आफ्नो चुनावी घोषणापत्रमा उल्लेख गरेका कुराहरु पुरा गर्ने हो भने अहिले देउवा नेतृत्वले गरेका कही महत्वपूर्ण निर्णयहरु भन्ना धेरै निर्णयहरु गर्नुपर्दछ त्यस्ता निर्णयहरु भएमा सुलुकको आर्थिक अवस्था नै डामाडोल हुनसक्ने अवस्था समेत देखिन सक्छ। त्यसैले सस्तो पूलारिटीका लागि मुलुकको आर्थिक अवस्थाले धानै नसक्ने निर्णयहरु गर्नु किमार्य उचित हुन सक्दैन।

राज्यको दुकुटी जनताको हो। राज्यको दुकुटीमा अहिलेसम्म केही त्यावाडा र पूँचवालाको मात्र रहेकोमा अब त्यो दुकुटीमा सबै जनताले समान अवसर पाउन सक्नुपर्दछ। त्यावाडा मानिएका व्यक्तिहरूले पटक पटक स्वास्थ्योपचारका नाममा करोडौ करोडू रुपैया लिएका छैन तर भ्रकम्प पीडितहरूलाई एक लाख रुपैया थप अनुदान दिने निर्णय सरकारले गर्दा विरोध गर्नुको औचित्य देखिएन। संविधानले सबै नेपाली जनतालाई समान अवसर दिएको छ। कही भने करोडौ रुपैया लिएर विदेशमा स्वास्थ्य उपचारमा जाने अनि निमुखा जनता भने सिटामोल सम्म खान नपाएर मर्नुपर्ने कहाँको नियम हो। हुने खानेहरूने नै राज्यकोषमात्रि बहमलूट मच्चाएका बेला भ्रकम्पपीडित र बृद्धबृद्धहरूलाई सहयोग गर्ने सरकारी निर्णय स्वास्थ्योपचार रहेको छ। त्यसैले यसको विरोध गर्ने नैतिक आधार वाम गठबन्धनलाई छैन। हिजो उसैको पालामा पनि यस्ता निर्णयहरु भएका छैन। सहिद घोषणा गर्ने नाममा पार्टीका कार्यकर्त्ताहरूलाई सहिद घोषणा मात्र गरिएको छैन भिरवाट लडेर मरेका, व्यक्तिगत लेनदेनको विवादमा भगडा भएर मरेका, लोगोंने स्वास्थ्यको भगडा परेर मरेका र गाडीले किचेर मरेका व्यक्तिहरूसहित अन्य धेरैलाई सहिद घोषणा गरिएकामा पछिलो पटक पटक चितवनको बाँदरमुढेमा माओवादीले गाडीमा एम्बुल थपेर हत्या गरिएका जनतालाई देउवा नेतृत्वको सरकारले सहिद घोषणा गरेर उनीहरुको परिवारलाई कही मात्रामा भएपनि राहत पुन्याएको छ। के अहिले त्यसको विरोध गर्न आवश्यक थिएन?

चितवनको त्यही बाँदरमुढे क्षेत्रमा जनताले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकलम दाहाललाई प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा जिताएर पठाएका छैन। उनैको निर्वाचनमा बाँदरमुढे घटना भएको थियो दाहालले पिडितलाई राहत दिने आश्वासन आफु प्रधानमन्त्री भएको बेला पटक पटक दिएका भएपनि उनीहरूलाई देउवा नेतृत्वको सरकारले राहत दिएपछि दाहाल उक्त निर्णय उल्टायाने उदघोष गर्न थालेका हुनाले अब बाँदरमुढेका जनता नै सजग हुनुपर्ने हामीले महसुस गरेको छैन। त्यसैले सरकारको निर्णयको विरोध गर्नुको अर्थ रहैन।

समृद्धि र अबको कांग्रेसको बाटो

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

भएपनि त्यसलाई परिचालन गर्न सक्षम र सबल नेतृत्वको आवश्यकता पर्छ। राजनीतिक स्थायित्व भएमा र सक्षम नेतृत्व भएमा पूँजी निर्माण गर्न सक्ने प्रस्तर सम्भावना हामीकहाँ रहेको छ। राजनीतिक स्थायित्वको लागि अहिले भएका केही संगठनात्मक संरचनाहरूमा केही परिवर्तन गुरुनर्पते आवश्यकता देखिन्छ भने त्यसलाई चलायान बनाउन पनि व्यक्तिको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। उनीहरूको उद्देश्यमा समेत एकलपता त्याउनु जसरी रहेको छ। पछिला वर्षहरूमा हाम्रो राजनीतिक अवस्था हेर्दा आशा गर्न सक्ने सम्भावनाहरू हराउँदै गरेको जस्तो देखिएको बेला ठूला वामपन्थी पार्टीहरूले पार्टी नै एकीकरण गरेर ठूले कम्प्युनिट पार्टी बनाउने जुन प्रतिबद्धता गरेको छैन, त्यसले केही आशा जगाएको छ। मुलुकको आर्थिक अवस्था हेर्दा र मुलुकलाई संघीयतामा लगाएपछि के मुलुकले विश्वके महाँगो व्यवस्था भने विनिर्माण संघीयतामा नेपालले थेपन सक्छ भने प्रश्न समेत उदन थालेको छ। मुलुकमा व्याज उत्रिए फै पार्टीहरू उत्रिएका छैन। विगतको संसदमा ३२ वटा पार्टीले प्रतिनिधित्व गरेका थिए भने निर्वाचनमा १ सय ३२ वटा पार्टीले भाग लिएका थिए। राजनीतिलाई राम्रो कमाई खाने भाँडा र उद्योगको रूपमा विकास गर्ने प्रयास विगतमा भएपनि यसपालिको निर्वाचनमा ५ वटा मात्र पार्टीहरू राष्ट्रिय पार्टी बन्न सफल भएका छैन भने अन्य केही पार्टीहरूले वृद्धभत्ता देखिएको अर्थ के? नेकपा एमालेका तत्काल अध्यक्ष मनोहरो अधिकारी पहिले पटक ध्रावनमन्त्री भएका बैला बृद्धभत्ता देखिएको छैन। आ-आफ्नो उद्देश्य र विगतमा व्याजमा चारों वामपन्थी पार्टीहरूले एकीकरण भएर एउटा ठूले पार्टी निर्माण गर्नु आजको आवश्यकता हो। स-साना भुग्डमा बसेर रमाउने प्रवृत्तिको अन्त्य भएको खण्डमा पार्टीहरू एकीकरण भएर एकै ठाउँमा बस्न सक्छन। त्यसैले अब नेपाली काग्रेसले समेत सबै लोकतान्त्रिक दलहरूलाई समेतन सकेको खण्डमा मुलुकमा लकेतान्त्रिक, वामपन्थी र मध्यसादी पार्टीमात्र बुने सम्भावना देखिएको छ। पार्टीहरू जनताको सेवा र देश विकासका लागि गठन भएका हुन भने एउटै उद्देश्य यिएर गठन भएका पार्टी किन एकीकरण हुन नसक्ने? एमाले र माओवादीको सिद्धान्त र उद्देश्य समेत फरक रहेको भएपनि उनीहरू एकीकरण हुन सहमत भएका छैन भने काग्रेसले आफ्नो स्थानाकालको उद्देश्य र सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गरेर अन्य लोकतान्त्रिक दलहरूलाई किन नसमेतने?

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकलम दाहालले हालै आफ्नो निर्वाचन क्षेत्र चिनव पुरो उदघोष गर्दै आएका ५ हजार पुऱ्याउने उदघोष उनले निर्वाचनका वैलामा समेत गरेका र वाम गठबन्धनको चुनावी घोषणापत्रमा समेत वृद्धभत्ता बढाउने उल्लेख गरिएको हुनाले त्यसको विरोध गर्नुको अर्थ के? नेकपा एमालेका तत्काल अध्यक्ष मनोहरो अधिकारी पहिले पटक ध्रावनमन्त्री भएका बैला बृद्धभत्ता देखिएको छैन। त्यसैले माओवादी एकीकरण भएर एउटा ठूलो वृद्धभत्तालाई मासिक एक सय रुपैयां वृद्धभत्ता दिने निर्णय भएको र त्यही कार्यालयलाई वृद्धभत्तालाई वृद्धभत्ता दिने निर्णय भएको र त्यही वृद्धभत्तालाई अध्यक्ष गर्नुको अर्थ के? नेकपा एमालेका तत्काल अध्यक्ष मनोहरो अधिकारी पहिले पटक ध्रावनमन्त्री भएका बैला बृद्धभत्ता देख

MR MODI IS NOT PROVING IT BY DEEDS.

Muhammad

REPORTEDLY the Indian Prime Minister Narendra Modi talking to Times Now, an Indian news channel said that Pakistan and India had fought enough and it was time for them to get together to fight poverty, illiteracy and disease, as by fighting against them together they could win faster. On the face of it his observations sound good and nobody in his right mind can deny the indispensability of bonhomie between the two neighbours to change the fate of the teeming millions on both sides of the border, to ensure security and stability in the region and to realise the goal of shared economic prosperity in the region.

But the question arises, does he really mean it and has he done anything during the last four years to establish his credentials as a promoter of peace in the region and engaging Pakistan in a meaningful dialogue to find an amicable solution to the core issue of Kashmir which is the real cause of continued strained relations between the two countries? The answer unfortunately is in the negative.

In the same interview he impliedly claimed Kashmir as an integral part of India when in reply to a question on situation in Kashmir and the need for dialogue with the Kashmiris he reportedly said "dialogue does take place with every Indian citizen and it will continue" How can you resolve an issue when you deny

its existence? Relations between Pakistan and India are strained because of the non-resolution of the Kashmir dispute which is an unfinished agenda of the partition and over which the two countries have fought three wars. For reaching to a point where the two countries can cooperate with each other and make a new beginning by burying the hatchet, it is imperative to resolve the Kashmir dispute in conformity with the UN resolution and the Indian commitments for allowing the people of Kashmir to exercise their right of self-determination.

The reality is that Pakistan government has made several positive overtures towards India during the last four years to choreograph amity between the two countries convinced of the ultimate inevitability of ending mutual hostility, earning the taunts of being excessively pro-India by its detractors. But instead of responding to those initiatives in a positive way the Modi government has upped the ante against Pakistan and has never let go an opportunity at the global level to isolate her besides making relentless efforts to portray Pakistan as a state sponsoring terrorism in the region and beyond, which unfortunately found some buyers like US and its allies who seem to have closed their eyes to what India was doing in Kashmir and the acts of terrorism that it has been sponsoring within Pakistan besides fomenting insurgency in Balochistan. The

arrest of Kalbhushan Yadav is a ranting testimony of the Indian involvement in acts of terrorism in Pakistan. Dossiers on the Indian involvement were handed over the US and UN but to no effect.

India has kept the Line of Control and working boundary hot for the last more than one year now. It committed nearly three thousand violations of the ceasefire agreement during the last one year including 228 during the last month resulting in 254 civilian casualties.

The Indian stance on Kashmir has no legal or moral basis as the following developments would prove. While accepting the instrument of accession by Maharaja provisionally, Governor General of India Lord Mountbatten said "The question of the State's accession should be settled by a reference to the people." It is quite evident that under the prevailing circumstances it was a provisional accession and the Governor General intended to settle the question of accession of the state with the consent of the people of Kashmir. Similar commitments were made by the Indian leaders and perhaps it would be pertinent for the benefit of the readers to make mention of some of them.

Mahatma Gandhi in a prayer meeting on 26th October 1947 said "If the people of Kashmir are in favour of opting for Pakistan, no power on earth can stop them from doing so. They should be left free to decide for themselves". It is also worthwhile to mention

that even Jawahar Lal Nehru in a telegram to the British Prime Minister and repeated to Prime Minister of Pakistan on 27th October said "Our view which we have repeatedly made public is that the question of accession in my disputed territory or state must be decided in accordance with wishes of people and we adhere to it" In yet another telegram to the Prime Minister of Pakistan on 31st October, Jawahar Lal Nehru said "Leave the decision regarding the future of this state to the people of the state. It is not merely a promise to your government but also to the people of Kashmir and to the world"

After the war between India and Pakistan in 1948 over Kashmir, the former took the matter to the United Nations. The UN adopted 23 resolutions on the subject including seeking cessation of hostilities and settlement of the question of accession through plebiscite held under the auspices of the United Nation. These resolutions made it obligatory on Pakistan and India to create condition for holding of the plebiscite but unfortunately the Indian non-cooperation did not let that happen and the UNICEP Chief Lord Owen Dixen a jurist from Australia resigned as a protest against the Indian attitude.

In the meanwhile, the Indian government kept on repeating its promises. As late as 18th May 1954, in a statement in the Indian Council of States Nehru said "So far as the government of India is concerned, every assurance and

international commitment in regard to Kashmir stands"

However the Indian government reneging on its promises and commitments in 1957 had a resolution passed by the constituent Assembly of Occupied Kashmir for accession of the state to India and also incorporated it in the constitution of the state. Both these moves were categorically rejected by the UN through its resolution numbers 91 and 122 unequivocally stating that the question of accession of Kashmir could not be settled by any means other than the plebiscite held under the auspices of the UN. India paid no heed to these resolutions and since then is claiming that Kashmir was its integral part. Indian intransigence led to war between the two countries in 1965 and 1971 after which the two states signed Simla Agreement in 1972 in which India accepted Kashmir as a disputed territory and along with Pakistan committed to resolve the issue through bilateral channels.

In view of the foregoing facts and what India has been doing under Modi he needs to be reminded that he has to prove it through deeds recognizing the ground realities that he really means what he has said.

The arrest of Kalbhushan Yadav is a ranting testimony of the Indian involvement in acts of terrorism in Pakistan. Dossiers on the Indian involvement were handed over to the US and UN but to no effect.

न्यायपालिकाको मर्यादा र अभियक्ति स्वतंत्रता

डा. टीकाराम पोखरेल

अदालतको अवहेलना मुद्दामा सर्वोच्च अदालतले डा. गोविन्द केसीलाई पक्राउ गरी अदालतमा हाजिर गराउने आदेश दिएपछि सिंगो देश दुई खेमामा विभाजित भएको छ । डा. केसीका पक्षधरहरू अदालतले केसीमाथि अन्याय गरेको भनिरहेका छन् भने अदालतले गरेको आदेशका समर्थकहरू डा. केसीले अति गरेकाले अतिवादको नियन्त्रणका लागि पनि उनलाई कुनै न कुनै सजाय हुनुपर्ने पक्षमा छन् ।

अदालतको निर्णयको विरोधमा पूर्वप्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराइदेखि पूर्वस्वास्थ्यमन्त्री गगन थापाहरूसँडकमै उत्रेका छन् । थापाले त आफूलाई पनि मानहानिमा पक्राउ गर्न अदालतलाई सार्वजनिक रूपमै चुनौती दिएका छन् । विवेकशील साफाजस्ता पार्टी त डा. केसीका परम्परागत समर्थक नै हुन् । रवीन्द्र मिश्रहरू स्वाभाविक रूपमा केसीको समर्थनमा छन् । माओवादी केन्द्रका उपाध्यक्ष नारायणकाजी श्रेष्ठले टिकट गर्दै भनेका छन्- केसीको रातारातको गिरफ्तारी कानुका नाममा गरिएको ज्यादती हो । श्रेष्ठले थप प्रस्त पार्दै भनेका छन्- अदालत भगवान् होइन । राज्यको पुनर्संरचना गर्दा न्यायालयलाई भने यथावत् राखियो । त्यसको पनि परिणाम हो यो । त्यस्तै, एमाले नेता प्रदीप ज्ञालीले केसीको माग र विरोधको शैली सम्बन्धमा बहस हुन सक्ने भए पनि अदालत केसीरुद्ध जसरी प्रस्तुत भयो, त्यसलाई किमर्थ उचित मान नसकिने र यसले अदालतको मान बढ्ने नभएर उल्लो घट्ने प्रतिक्रिया दिएका छन् । केसीको अभियक्ति-विज्ञप्ति र अदालतको सक्रियताको परिणाम के आउला र यसमा आमनागरिको समर्थन कता जाला, यसले अदालतप्रतिको जनाविश्वास घट्ला कि बढ्ला भन्ने कुरा भविष्यले बताउला । यद्यपि, यो घटनाले न्याय क्षेत्रमा एउटा हल्चल भने ल्याएको छ । केसी मुद्दाको पक्ष र विषयमा एकसेक कानुन व्यवसायी बहस गर्न लाइन लागेर बसेकाले पनि न्यायपालिकाको इतिहासमा यो मुद्दाले दीर्घकालीन महत्व

कुनै संस्थामा कुनै पदधारी व्यक्ति र त्यो संस्था एकै हुन् ? के कुनै संस्थाको पदमा रहेको व्यक्तिको गलत कामको आलोचना गर्नु संस्थाकै विरोध हुन्छ ? संस्थामाथिकै प्रहार हुन्छ ? संस्थालाई नै कमजोर बनाउन खोजेको वा संस्थाको मानहानि वा अवहेलना हुन्छ ? पटकै हुँदैन । बरू संस्थालाई अफ मजबुत बनाउने काम हुन्छ । तर, केही पदधारी महानुभावले आफ्नो गलत कामको कसैले विरोध गन्यो भने ऊ सम्बद्ध संस्थामाथिको प्रहार भनेर व्याख्या गर्नेन । खासगरी राजनीतिक नियुक्ति पाएकाहरू यो अस्त्र प्रयोग गर्नेन । यो सारासर भुट्को खेती हो । राज्यका निकाय र संस्थागत खोल औडेर आफ्नो कर्तुत लुकाउने काम मात्र हो । लुई सोशैले भ नै राज्य हुँ भनेजस्तो भ नै त्यो संस्था हुँ, सेरो विरोध संस्थाकै विरोध हो भनेर अर्थात्तु र दुनियालाई भ्रमा राख्ने काम नेपालका केही संस्थाका पदधारीबाट वेला-वेलामा हुने गरेको देखिन्छ । यो समाजका लागि मात्र नभएर देशकै विकासका लागि बाधक र विद्यन्ना हो ।

सामान्यतया राज्यका निकायले गरेका गलत क्रियाकलापको विरोध गर्नु एउटा सचेत नागरिकको अधिकार मात्र नभएर कर्तव्य पनि हो । तर, नेपालका नेता र उच्चपदस्थ गान्धी र बुद्धले जस्तो आफ्नो आलोचना खोजेनन, बरू हिटलर र जंगबहादुरको जस्तो प्रशंसाका भोका छन् । यस्ता भोकाहरूको मिडमा लेखा वा बोल्दा उच्चपदस्थको कोपभाजनमा परिनु नौलो कुरा होइन ।

यतिवेलाको ज्वलन्त बहस के हो भने

कुनै संस्थामा कुनै पदधारी व्यक्ति र त्यो संस्था एकै हुन् ? के कुनै संस्थाको पदमा रहेको व्यक्तिको गलत कामको आलोचना गर्नु संस्थाकै विरोध हुन्छ ? संस्थामाथिकै प्रहार हुन्छ ? संस्थालाई नै कमजोर बनाउन खोजेको वा संस्थाको मानहानि वा अवहेलना हुन्छ ? पटकै हुँदैन । बरू संस्थालाई अफ मजबुत बनाउने काम हुन्छ । तर, केही पदधारी महानुभावले आफ्नो गलत कामको कसैले विरोध गन्यो भने ऊ सम्बद्ध संस्थामाथिको प्रहार भनेर व्याख्या गर्नेन । यो सारासर भुट्को खेती हो । राज्यका निकाय र संस्थागत खोल औडेर आफ्नो कर्तुत लुकाउने काम मात्र हो । लुई सोशैले भ नै राज्य हुँ भनेजस्तो भ नै त्यो संस्था हुँ, सेरो विरोध संस्थाकै विरोध हो भनेर अर्थात्तु र दुनियालाई भ्रमा राख्ने काम नेपालका केही संस्थाका पदधारीबाट वेला-वेलामा हुने गरेको देखिन्छ । यो समाजका लागि मात्र नभएर देशकै विकासका लागि बाधक र विद्यन्ना हो ।

प्रजातान्त्रिक पद्धतिमा व्यक्तिको हैसियतलाई संस्थाको हैसियतसँग जोडेर हेर्नु हुन्न । व्यक्ति मात्र व्यक्ति हो, संस्था हुँदै विरोध होइन । व्यक्ति अपरिहार्य होइन, तर संस्था अपरिहार्य हो । संस्था निरन्तर प्रक्रिया हो, तर व्यक्ति भने संस्थामा आउँ, जान्छ । व्यक्तिले संस्था हुने धृष्टता गर्नु हुन्न । हिजोका दिनमा राजाको विरोध गर्नु भनेको देशकै विरोध हो, यो देशदोहो हो भन्ने प्रचार गर्नु र पञ्चायतका कुनै पदमा बसेका मासिको खराब चरित्रको विरोध गर्दा व्यवस्थाकै विरोध भन्ने अर्थ लगाएजस्तै गणतन्त्रकालमा आइपुग्दा पनि कसैको गलत कर्मको विरोध गर्नु गणतन्त्रकै विरोध हो भन्ने ढंगले बुझाउने काम हुन्न प्रजातन्त्र र सुशासनमाथि भ्रम सिर्जना गर्नु हो । यो प्रजातान्त्रिक संस्कारको अभाव हो ।

प्रजातान्त्रमा राजनीतिक दलहरू हुन्न ।

राजनीतिक दलमा नेताहरू हुन्न । कुनै

नीतिविपरीत काम पनि गर्न सक्छन् । यस्तो अवस्थामा त्यस्ता गलत कार्यको आलोचना गर्नुपर्छ । त्यस्ता गलत काम गर्ने पार्टीको आलोचना प्रजातन्त्रको विरोध होइन र नेताको गलत कामको आलोचना गर्नु पनि पार्टीको विरोध होइन । न त दल र प्रजातन्त्र एउटै हुन् न त नेता र पार्टी एउटै हुन् । व्यवस्था निरन्तर हुन्छ, अधिल्लो पुस्ताका नेताहरू नयै सोच लिएर आउँन्न । संघसंस्थामा पनि यही कुरा लग्यु हुन्छ ।

अभियक्ति स्वतन्त्रता मानवअधिकार हो ।

प्रजातान्त्रमा विश्वास गर्ने मुलुकमा यसलाई आधारभूत अधिकारका रूपमा लिइन्छ । एउटा मानव अनि एउटा नागरिकले पाउने अधिकार यो वा त्यो बहानामा खोसिनु हुन् । हरेक व्यक्तिको लागि पद, प्रतिष्ठा, संस्थागत आबद्धता, आचरणपछि धारण गरिएका हुन् । तर, नागरिक अधिकार पद र संस्थागत आबद्धताभन्दा व्यापक छ र त्योभन्दा अफ व्यापक छ मानवअधिकारलाई आचरण र नैतिकताको अकुश लगाएर खोस्न सकिन्छ र ?

नागरिक लगानी कोषदारा संचालित कार्यक्रममा सहभागी भई भविष्यलाई सुरक्षित बनाउ

- कोषको प्रत्येक सहभागीलाई बार्षिक ९ प्रतिशत ब्याजदरमा घर/जग्गा धितो राखी घर मर्मत गर्न, फ्ल्याट/ घर खरिद गर्न, घरको तला थन र नयाँ घर निर्माण गर्नको लागि कोषले तोकेको नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा बिट्टमा रु ४० लाख सम्म कर्जा दिन सकिने ।
- बीमा कोष योजना

बजेट अभावले सिंचाइ आयोजना प्रभावित

धनगढी । कैलालीको गोदावरी नगरपालिकास्थित मछली खोलामा निर्माणाधीन मोहना सिंचाइ आयोजनामा बजेटको अभाव हुँदा निर्माण कार्य प्रभावित भएको छ । निर्माण व्यवसायीले सम्पन्न भइसकेको कामको रकम करिब ५ करोड भुक्तानी गर्ने ताकेता गरेपछि क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालयले २ करोड रुपैयाँ मात्र भुक्तानी दिन सकेको छ । रकम उपलब्ध नगराएकै कारण गत असारमै सम्पन्न हुनुपर्ने आयोजनाको काम अहिले करिब ७५ प्रतिशत मात्र सकिएको छ । निर्माण सम्भौता भएलगतै भारतको नाकाबन्दीका कारण र त्यसपछि बजेट अभावले आयोजनाको काम प्रभावकारी रूपमा अगाडि बद्न नसकेको क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालय धनगढीका सिनियर डिमिजन इन्जिनियर गणेश मरासिनी पनि स्वीकार गर्नुन् । उनले भने, 'काम सुरु भएयता केन्द्रबाट पर्याप्त बजेट नआएका कारण कामले तीव्रता पाउन सकेको छैन ।'

शर्मा-थेर्गन-केएस जेभी निर्माण कम्पनीले २५ करोड ७६ लाख रुपैयाँका लागतमा २०७४ असारमा काम सक्ने गरी २०७२ असारमा निर्माण सम्भौता गरेको थियो । आयोजनाका लागि सरकारले सुरुको वर्ष ढेढ करोड निकासा गरेको थियो । निर्माण कम्पनीले गत वर्ष १२ करोड रुपैयाँको भुक्तानी दाबी गरे पनि ३ करोड रुपैयाँ मात्र बजेट निकासा भएको थियो । कार्यप्रगतिका आधारमा समयमा भुक्तानी दिन नसकिएको निर्देशनालयको भनाइ छ । 'यसवर्ष पनि ५ करोड रुपैयाँ अहिले नै भुक्तानी दिनुपर्ने भइसक्यो । तर, २ करोड रुपैयाँ मात्र निकासा दिएका छौं । मरासिनीले भने, 'पर्याप्त बजेट नआउँदा आयोजनाको काम प्रभावित भएको छ ।'

गत असारसम्म काम सम्पन्न नभएपछि आयोजनाको निर्माण अवधि एक वर्ष थिएको छ । अहिले खोलाको बहाव एकतिर केन्द्रित गर्न दुवै किनारामा पर्याप्त निर्माण कार्य भइरहेको छ ।

आयोजनाले कैलाली र कञ्चनपुरको उर्वर ३ सय हेक्टर खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको छ । कैलालीका साविकका गोदावरी र मालखेती गाविसको १ हजार ८ सय र कञ्चनपुरको गुलरिया र कृष्णपुर गाविसको १ हजार ५ सय हेक्टरमा सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको इन्जिनियर मरासिनीले बताए ।

आयोजना निर्माणले सिंचाइ सुविधा विस्तार भएपछि हिउँदे तथा वर्ष बालीको उत्पादकत्व वृद्धि हुने प्रक्षेपण छ । आयोजना सम्पन्न भएपछि उपलब्ध हुने सिंचाइ सुविधाका कारण धानको उत्पादकत्व बढेर प्रतिहेक्टर साडे ३ मेट्रिकटन, गहाँको २ मेट्रिकटन, आलु ५५ मेट्रिकटन, तेलजन्य उपज ०८ र दालजन्य उपजको उत्पादकत्व प्रतिहेक्टर ०९ मेट्रिकटन पुनर्ने आयोजनाको प्रक्षेपण छ । लक्षित क्षेत्रमा हाल धानको उत्पादकत्व प्रतिहेक्टर २ दशमलव ७ टन, गहाँ १ दशमलव ५, आलु १२, तेलजन्य उपज ०५ र दालजन्य उपजको उत्पादकत्व प्रतिहेक्टर ०६५ रहेको छ । यसधि दुईपटक निर्माण सम्पन्न भएर असफल भएपछि एकैठाउँमा तेसोपटक आयोजना निर्माण भन्न लागेको हो । तीनवटे योजनामा निर्माण गरिएका बाँधको दूरी कही भिटरको फरकरा छ । पहिले आयोजना एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा १ करोड रुपैयाँमा २०४२ सालमा निर्माण सम्पन्न भएको थियो । तर, निर्माण भएको बाँध २०४६ मा काम नलान्ने गरी बाढीले भत्कायो ।

२०५८ सालमा ३ करोड रुपैयाँको लागतमा पुनः अर्को बाँध बन्नो, तर बनेको ३ महिनापछि एकै रातको बाढीले बाँध बगायो । दुईवटा बाँध निर्माण, मर्मत, नहर मर्मत आदिका नाममा हालसम्म १३ करोड रुपैयाँमात्र बढी रकम वर्ष भइसकेको देखिए । दोसोपटक भत्कको बाँध मर्मत गर्न युएनडिपीले २२ लाख रुपैयाँ खर्च गरेको थियो । तर, मर्मतले पनि काम गरेन । बाँध भातिकाएपछि स्थानीय उपपोत्ताले स्याउलाले पानी थुनेर नहरमार्फत कही भागमा सिंचाइ गर्ने गरेका छन् । करोडी रुपैयाँ खर्च भए पनि आयोजनाबाट लाभान्वित हुने क्षेत्रका किसानका खेत सिंचाइ सुविधाको अभावमा सुक्ष्मे छन् ।

आशा गरौ...

पुऱ्याउन, ..पार्टी एकता एकमहिनामै भइहाल्छ, एकजना शुभेच्छुको भनाई । तर, होइन, समय लाम्बिवै गयो, चीनको प्रयोजनामा हुनलागेको एकता (?) भनेर चर्चा चुल्लिँदै गयो, त्यसपछि काठमाडौं, बैकक, लिलीबाट खेलहरू भए, अनि एक एक वटा अड्को नआए के आउँ त, अर्का एकजना अपबुऱ्युको कथन अउँ थ । अर्क एउटा त्यस्तो महानुभाव पनि भेटिए, जो एनजीओ, आईएनजीओहरूको समूह मिलेर बनेको एमाले पार्टीले चिनियाँ 'डिजाइन' अन्तर्तात हुन लागेको एकता के थाहामा आउँ थ । अभ यसैहेतूको भनेर चर्चा चुल्लिँदै थिए । खैर, तत्कालका लागि एकता अलि टाढा देखिएरात पनि नयाँ सरकार गठन हुनु अघि चाहिँ एकता हुन्छ भनेर विश्वास लिनेहरू पनि छन् । केही प्राविधिक कुराहरू मात्र हो । अर्क नीतिगत कुराहरू लिलिसकेका छन् भनेर एकता पक्षीय कार्यकर्ता धेरेले यसरी चित बुफाउँदैछन् ।

तर जेहोस, आजै सम्पन्न भारतीय विदेशमन्त्री सुष्मा खराजको दुईदिने भ्रमणपछि भ्रमणको नितिजा कुरेर बसेकाहरू

भारतमा पूर्वराजाको...

नेपालका हिन्दुराजाकै हैसियतमा पूर्वराजा झानेन्द्रले यो अवसर पाएका हुन् । यसको राजनीतिक र कूटनीतिक अर्थ निकालेहरूले नेपालमा हिन्दुराजाको स्थान अझै कायम रहेको र यसै दिशामा भारतको समर्थन र सहयोग रहेको मात्र होइन, निकट भविष्यमा नेपाल हिन्दुराज्ञ हुने अङ्कलन समेत गरेका छन् ।

महिला हिन्दु परिषद नेपाल कमिटी गठन

पर्सा । हिन्दु परिषद नेपालले वीरगंजको माईस्थान स्थित राधिका मुभिजको सभा हलमा महिला हिन्दु परिषद नेपाल कमिटि गठन गरिएको छ । परिषदका संस्थापक एवम् संस्करण परिषद पुरुषोत्तम दुवेको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको महिलाहरूको भेलाले पिकी श्रीवास्तवको अध्यक्षतामा ११

सदस्य कमिटि गठन गरिएको छ । उपाध्यक्षमा गुंजा गुप्ता, सचिव बिना श्रीवास्तव, कोषाध्यक्ष मालती गुप्ता, सदस्यहरूमा सीता देवी श्रेष्ठ, नविना तामाङ्गु, पुनम पटेल, संगीता चौरासिया, चमेली साह लगायत रहेका छन् । धर्मको रक्षा गर्ने, सम्भालने निर्माण गर्ने भने मुल नाराहाई सार्थक बनाउन सबैले आ-आफनो क्षेत्रबाट नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्न, परिषद विशुद्ध रूपमा धार्मिक एवम् समाजिक संस्थाको रूपमा अगाडि बढिरहेको र हिन्दुको आस्थाका केन्द्र माथि कुनै किसिमको अन्याय भए भन्दाफोर गर्नुपर्ने उपस्थित वक्ताहरूले बताए ।

भारततर्फ लग्दै गरेको लागु औषध पत्राउ

पर्सा । गोप्य सुचनाको आधारमा सादा पोसाकमा खटिएको प्रहरी टोलीले वी.मन्पा. वडा नं. १६ इन्वर्बाट भारत तर्फ पैदल हिँडिरहको अवस्थामा दुईजना महिला र एक जना पुरुषहरू शक्का लागि चेकाजाच गर्ने क्रममा वडा नं. १६ बस्ने वर्ष २० कि अपसाना खातुनको शरिर कानुन बमेजिला खानतलासि गर्दा निजेले आफनो शरिरको कम्बरको भागमा हरियो रङ्गको कपडाको पोचबानी सो भित्र इट्टा आकारको लागुओषध चरेस पस्य ग्रामको दरले १० थानमा ५ किलोको टिक्का पोच बनाई बेरी लुकाई छिपाई ल्याएको अवस्थामा फेलापरेको अर्की महिला वडा नं. १६ बस्ने वर्ष २५ कि रेहाना खातुनको शरिरबाट रातो रंगको कपडाको पोच बनाई सो भित्र ५ सय ग्रामको दरले ११ थान याकेटमा ५ किलो ५ सय ग्राम लागुओषध चरेस फेलापरेको र भारत बिहार जिल्ला मोतिहारी परिम चंपारण नया टोला थाना चनपटिया वडा नं. २ बस्ने वर्ष ६० को जहुर आलमको शरिरको तलासी लिदा भारतीय रु. ३६९/- मोताईल १ थान, भारत सरकारको आयकर विभागको पान कार्ड १ थान, भारत सरकारको आधार कार्ड लेटर कार्ड १ थान समेत फेला पारी १० किलो ५ सय ग्राम लागुओषध चरेस सहित पत्राउ गरेको छ । सोधिए गर्दा जहुर आलमले नेपाल तथा भारतमा नियन्त्रित लागुओषध खरिद विक्री तथा ओसारपसार गर्न विभिन्न संलग्न भई नेपालको ग्रामीण क्षेत्रबाट खरिद गरि ल्याई उल्लेखित ८ महिने बच्चा सहितको अपसना खातुन र रेहाना खातुन समेतलाई बोकाई भारत तर्फ बित्री गर्न लागेको बताए ।

हालाका दिनहरूमा लागुओषध कारोबार गर्नेहरूले गर्भावती महिलाहरू, बालबच्चा सहित भएको महिलाहरूलाई प्रहरीहरूले खानतलासि गर्ने क्रममा पुरुषहरू भन्दा कमकडाई गर्ने भएकोले महिलाहरू विभिन्न प्रलोभन देखाई लागुओषध ओसारपसारको कार्यमा संलग्न गराउने कार्यमा वृद्धि भएको पत्रकार सम्मेलनमा जिल्ला प्रहरी क्षेत्रबाट खरिद विभिन्न संलग्न भई नेपालको ग्रामीण क्षेत्रबाट खरिद गरि ल्याई उल्लेखित ८ महिने बच्चा सहितको अपसना खातुन र रेहाना खातुन समेतलाई बोकाई भारत तर्फ बित्री गर्न लागेको बताए ।

कुसुमलाल श्रेष्ठ

कर्पोरेशनले...

चाहिँ अब दुई दिन मात्र पर्खनोस भनेर भन्दैछन् । अर्थ यसैहेतूको सुरुतिर माओवादी अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल र पूर्वमन्त्री रमेशनाथ पाण्डेकाबीच भएको वार्ताबाट भयभित हुनेहरू अब एकत्र हुन्छ भन्ने कुरामा प्रश्न चिन्ह लगाउँदैछन् । चारैतिर बड्यन्यन्त चलिरहेको छ, ...हाम्रो जस्तो संचालित नेता भएको मुलक्रमा आफै भरमा कही हुँदैन, विदेशीले

टंगीन खबार

शत्रुगतेको पिरतीको बर्को

'शत्रुगते' फिल्ममा समावेश पिरतीको बर्को बोलको गीत सार्वजनिक गरिएको छ। प्रदीप भट्टराई निर्देशित शत्रुगतेको रूपै मोहनी बोलको गीत केही समयअघि दर्शकमाक ल्याइएको थियो। अर्जुन भट्टराईले लेखेको पिरतीको बर्को बोलमा कालीप्रसाद बास्कोटाको स्वर र संगीत छ।

चैत ९ गतेदेखि प्रदर्शन हुने फिल्मको निर्माण ब्यानर

मह सञ्चारले बुधबार राजधानीमा प्रेस मिट गरी गीत देखाउनुका साथै फिल्मबारे विविध जानकारी दिएको हो। प्रवीण सिंहको कोरियोग्राफी रहेको सो गीतमा पल शाह र आँचल शर्माको नृत्य छ।

मदनकृष्ण श्रेष्ठ, हरिवश आचार्य, दीपकराज गिरी, दीपाश्री निरौला, प्रियका कार्की, राजाराम पौडेल, शिवहरि पौडेल, पल शाहलागायतले अभिनय गरेको फिल्मको निर्मातामा यशोदा सुवेदी, नरेन्द्र कंसाकार, रमिला आचार्य, दीपकराज गिरीलागायत छन्। हरिवश आचार्यको कथा रहेको फिल्मको पटकथा दीपकराज र निर्देशक प्रदीपले लेखेको हुन्। दीर्घ युरुडले खिचेको फिल्ममा कविराज गहतराजको नृत्य निर्वेशन छ।

प्रनिलको फेवा तालैमा

गायक प्रनिल तामाडले फेवा तालैमा बोलको लोकपप गीतको भिडियो सार्वजनीक गरेका छन्।

गायक प्रनिल स्वयम्भको शब्द र संगीत रहेको सो गीतको भिडियोमा उनी आफै, रस्ती तामाड र रोज युरुडले अभिनय गरेका छन्। फेवाताल तथा साराडकोट आसपासमा खिचिएको भिडियोको निर्देशन रविन थापाले गरेका हुन्। गीतले मार्केट लिने बिश्वास प्रनिलको छ।

पटुकीको दौड्युपमा रजनी

अभिनेत्री रजनी केसी 'पटुकी' फिल्मका निर्माताले शनिबार राजधानीमा आयोजना गरेको प्रेस भेटघाटमा प्रस्तुत भइन्। हत्तपत सार्वजनिक कार्यक्रममा देखा नपर्न गरेकी रजनीलाई सञ्चारकर्मीले भिडियादेखि किन टाढा? भनेर सोधे। आफू अभिनीत फिल्मको प्रमोसनमा हिंडुनुपर्न वेलामा एकाएक देब्रे खुद्दाको लिगामेन्टमा समस्या देखिएकाले उपचारमा लाग्नुपरेको बताउँदै उनले भनिन, 'म भिडियादेखि कहिल्यै पनि ढाटा रहेकी छैन। आवश्यक पर्दा सधै हाजिर भइरहेकी छु। तर, यस्ती हो कि मलाई विनाकारण प्रचारमा आउन मन लाग्दैन। मलाई त्यस्तो फुर्सद पनि हुँदैन।'

रजनी प्रमुख भूमिकामा रहेको फिल्म पटुकी अबको शुक्रबार अर्थात् १९ माघदेखि प्रदर्शनमा आउँदै छ। फिल्ममा उनी गाउँले परिवेशकी नृत्यांगनाको भूमिकामा रहेको बताइन्छ। स्याकटेन काहुको निर्माण अनि राम नेपालको निर्देशनमा बनेको फिल्ममा रजनीले आफूले खोजेकै भूमिका निर्वाह गर्न पाएको बताइन्।

मैले सोबेको जस्तो भूमिकामा छ, पटुकीमा; उनले भनिन, 'पटुकी पूर्णतया नारीकेन्द्रित फिल्म हो। फिल्ममा हाँसो, खुसी, रोदन, पीडा सबै कुरा समावेश छ। त्यसैले दर्शकले मन पराउनेमा विश्वस्त छु।'

रजनीलाई परदेशी गर्लका रूपमा पनि चिनिन्छ। उनी अभिनीत 'परदेशी' फिल्मले थुपै हलमा प्रदर्शनको ७५ दिन मनाएको थियो। ०७२ सालको दसैमा प्रदर्शित नारायण

रायमाझी निर्देशित परदेशीकी रजनी एकल हिरोइन हुन्। उनको जोडीका रूपमा तेस्रो इन्डियन आइडल प्रशान्त तामाडले अभिनय गरेका छन्।

परदेशीपछि 'ब्रास्लेट', 'लालजोडी', 'दीपज्योति', 'रमीता', 'पटुकी', 'उच्कन्लगायत' फिल्ममा अभिनय गरेकी रजनी सबै फिल्ममा उत्तिकै मिहिनेत गरेकाले सबैबाट आशा लान्ने बताउँचिन्। मैले सबै फिल्ममा आफूले जाने/सकेसम्म मिहिनेत गरेकी छु। त्यसैले आफ्नो फिल्मबाट अवश्य पनि आस लाग्छ नै।

रजनीले धेरेजसो नवअभिनेतासँग अभिनय गरेको देखिन्छ। सञ्चारकर्मीले नयाँ हिरोइन सँग अभिनय गर्नुको कारण सोधे। 'कुनै दिन म पनि त नया थिए नि!' उनले भनिन, मैले लोफरमा दयाहाड राई र आयन सिद्धेल, बास्लेटमा रमेश उप्रेती, रमीतामा दिलीप रायमाझीजस्ता सिनियर र पुलर एक्टरसँग काम गरेकी छु। कोही पनि नयाँ नभई पुरानो हुँदैन। पुराना या सिनियरसँग काम गर्दा मात्र सफल भइन्छ भन्ने होइन। म सबै कलाकारको कलाको सम्मान गर्दै 'गाउँले परिवेशको पटुकी दर्शकले मन पराउने विश्वास रजनीको छ। मलाई पटुकीप्रति अलि धेरै माया छ; उनले भनिन, 'त्यसैले त यस्तो अवस्थामा पनि मिहियामा आएकी छु।' डाक्टरले दुई साता पूर्ण रूपले आराम गर्न सल्लाह दिएको भए पनि पटुकीको प्रचारप्रसारका लागि आफू लागिरहेको उनले बताइन्। अधिकांश दृश्य चितवनमा खिचिएको फिल्ममा रजनीका साथमा नवअभिनेता जेस्स बिसी, स्याकटेन कालुलागायतले अभिनय गरेका छन्। निर्देशक राम आफैले लेखेको फिल्ममा राजनराज सिवाकोटीको संगीत छ।

अस्वस्थ चलचित्रकर्मीलाई बोर्डको सहयोग

चलचित्र विकास बोर्डले असक्त तथा अस्वस्थ चार चलचित्रकर्मीलाई भत्ता तथा सहयोग रकम उपलब्ध गराएको छ। बोर्डकी नवनियुक्त अध्यक्ष निकिता पौडेलले सोमबार वरिष्ठ कलाकर्मी हिप्रिसाद रिमाल, फिल्म लेखक मौनता श्रेष्ठ र बुद्ध अभिनेता जयनेन्द्र चन्द ठाकुरलाई निवासमै पुगेर सहयोग गरिन्। त्यसै, मिर्गेला रोगबाट पीडित मेकअप आर्टिस्ट इन्द्र लामालाई उपचाररत अस्पतालमै पुगी स्वास्थ्यस्थितिको जानकारी लिँदै बोर्डको चलचित्रकर्मी कल्याणकारी कोषबाट भत्ता तथा सहयोग रकम उपलब्ध गराएकी हुन्।

बोर्डमा अध्यक्ष रिक्त रहेकाले विगत चार महिनादेखि जयनेन्द्र चन्द ठाकुर र हिप्रिसाद रिमालले पाउँदै आएको मासिक भत्ता रकम रोकिएको थियो। अध्यक्ष पौडेलले उनीहरूलाई भेटेरै सहयोग रकम प्रदान गरेकी हुन्।

'उहाँहस्को स्वास्थ्यस्थिति कस्तो छ भनेर बुफ्न मन लाग्यो,' अध्यक्ष पौडेलले भनिन, 'कल्याणकारी कोषबाट पाउने सेवासुविधा अब निरन्तर रहनेछ।' चलचित्रकर्मीको सहयोगार्थ बोर्डन्तर्गत स्थापित चलचित्रकर्मी कल्याणकारी कोषको संयोजक वसुन्धरा भुसाल छिन्। अध्यक्ष पौडेलसँगै संयोजक भुसाल तथा चलचित्र प्राविधिक संघका अध्यक्ष पुष्कर लामा चलचित्रकर्मीकोमा पुगेका थिए। बोर्डको कल्याणकारी कोषबाट मिर्गेला रोग पीडित मेकअप आर्टिस्ट इन्द्र लामालाई एक लाख रुपैयाँ सहयोग प्रदान गरियो। लामाको हाल मनमोहन मेमोरियल अस्पताल, स्वयम्भूमा उपचार भइरहेको छ। त्यसैगरी, खुद्दाको चोटका कारण उपचाररत फिल्म लेखक मौनता श्रेष्ठलाई पनि बोर्डले एक लाख रुपैयाँ सहयोग रकम उपलब्ध गराएको छ।

माया लाउने यही ज्यान हो

चलचित्र पत्रकार तथा गीतकार शान्तिप्रियले एक सातामा तीनवटा स्मृजिक भिडियो निर्देशन गरेका छन्। उनले आफैने शब्द रचनामा 'माया लाउने यही ज्यान हो' र उनको मेरो दूरी चल्यो तथा चन्द भुद्धनले लेखेको 'हिजोभन्दा आज राम्री बोलका गीतका भिडियो निर्देशन गरेका हुन्।

उनको मेरो दूरी चल्यो राज सिद्धेलले गाएका हुन्। त्यसै, माया लाउने यही ज्यान हो गणेश श्रेष्ठले र हिजोभन्दा आज राम्री ज्योतिप्रकाशले गाएका हुन्। गीतले खेनका साथै भिडियो निर्देशनमा समेत लागेका शान्तिप्रिय समयको मागअनुसार काम गरेको बताउँचन्। माया लाउने यही ज्यान हो बोलको गीतको भिडियोको कोरियोग्राफी अभिनेता गजित विष्टले गरेका हुन्। सो गीतमा गजित र अनामीका चौलागाईले अभिनय गरेका छन्। वीरेन्द्र भाटले खिचेको भिडियो केही दिनमै सार्वजनिक गरिने शान्तिप्रियले बताएका छन्।

उनीलाई गर्लका रूपमा पनि चिनिन्छ। उनी अभिनीत 'परदेशी' फिल्मले थुपै हलमा प्रदर्शनको ७५ दिन मनाएको थियो। ०७२ सालको दसैमा प्रदर्शित नारायण

सञ्चाचार

ग्लोबल आइएमईको वित्तीय साक्षरता

ग्लोबल आइएमई बैकले ११३०५ वार्षिकोत्तर अवसरमा बाग्लुडको बुर्टिबाडमा सर्वसाधारणलाई वित्तीय सञ्चेतना दिने उद्देश्यले 'वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम' सञ्चालन गरेको छ। बाग्लुडको ढोरपाटन नगरपालिका वडा-१, बुर्टिबाडको बुद्ध सिनेमा हलमा सम्पन्न कार्यक्रममा बैकका तालिम तथा बैकविज्ञ पूर्णमान नापितले बुर्टिबाड क्षेत्रमा बन्ने विद्यार्थी, व्यापारी, सरकारी तथा गैरसरकारी कर्मचारी, आमा समूह तथा स्थानीयलाई बैक तथा वित्तीय सञ्चेतनाबारे जानकारी गराएको थिए।

१०० जनाभन्दा बढी सहभागी कार्यक्रममा सहभागीले बैकबाट प्रदान गरिएको वित्तीय साक्षरताले बैक कारोबार गर्न सहयोग पुऱ्याउने बताए। सहभागीले बैकबाट हाल प्रदान गरिएदै आएका विभिन्न सेवाबारे पनि जिज्ञासा राखेका थिए। बैकले बाग्लुडको निर्सिखोला गाउँपालिका-२ र जुगाखोलामा शाखारहित बैक सेवा सुरु गरेको जानाएको छ। जुगाखोलासहित बैकका शाखारहित सञ्जाल ६५ पुगेका छन्।

बैकले शाखारहित सेवा सञ्चालनका लागि स्थानीय अनिल कुँवरलाई व्यावसायिक प्रतिनिधि नियुक्त गरेको छ। कृषि र र

सहित शब्दकै...

केही समय पहिला लेनदेनमा कुरा नमिलेपछि निर्माण व्यवसायी महासंघका अध्यक्ष शरद गौचनको हत्या भएको थियो भने रुपन्चेहोको देवदहमा समेत दुईजना नेकपा एमालेका कार्यकर्ताहरूको हत्या भएकोमा गौचन लगायत देवदहका दुवैलाई सहिद घोषणा गरिएको छ। गौचन लगायत उनीहरू दुवै व्यवसायी थिए तर उनीहरूलाई किन सहिद घोषणा गरियो भनेर सरकारले आजसम्म केही जानकारी समेत गराएको छन्। मुलुकको स्वतन्त्रता र रक्षार्थी आफ्नो प्राणको आहुति दिने व्यक्तिमात्र सहिदको कोटामा पर्पुर्पर्मा जसलाई पायो त्यसलाई सहिद घोषणा गर्न गरिएको हुनाले सहिदको तथाक राख्ने गृहमन्त्रालयमा सहिदहरूको नामावली र कुनै रेकर्ड नै छैन। पार्टीगत त्वार्थका लागि पार्टीका कार्यकर्ताहरूलाई सहिद घोषणा गर्न गरिएको हुनाले वास्तविक सहिद परिवारहरूले आत्रोश समेत पोखन थालेका छन्।

केही हप्ता अधिकारी सरकारले माओवादी केन्द्रले चलाएको १० वर्ष जनयुद्धको बेला चितवनको बाँदर मुढेमा बसाइ आक्रमण गरि बसमा आगो लगाउदा बसमा यात्रा गरिएहुका ३८ जना सर्वसाधारण जनताको हत्या भएको थियो। बाँदरमुडे घटनामा मारिएका व्यक्तिहरूलाई सहिद घोषणा गरिएपनि हत्याराहरूलाई सरकारले कानुनी दायरामा त्याउन नसकेको हुनाले कानुनी राज्यको नै उपहास भएको छ। विश्वका धेरै देशमा आन्दोलन र संघर्ष भएका छन्। निर्दोष जनताको हत्या गर्नेहरूलाई कानुनी दायरामा ल्याएर त्यहाँ कानुनी राज्य भएको आभाष

जनतालाई दिलाइएको भएपनि हामीकहाँ भने उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिने गरिएको हुनाले अपराधीहरूको मनोबल बढेको छ। जनयुद्धको बेला मा भएका घटनाहरूको छानविन गरि अपराधीहरूलाई कारबाहीको दायरामा त्याउनको लागि आयोगहरू बनाइएतापनि त्यस्ता आयोगहरू आफै अपाङ्ग भएका छन्। मानवाधिकार आयोगले समेत अपराधीहरूलाई कारबाही गर्न सरकारलाई सिफारिस गरेपनि सरकारले त्यस्ता अपराधमा संलग्न भएकाहरूलाई कारबाही गर्न सकेको छैन। छोराको हत्यामा संलग्न रहेको भद्रै न्याय मादै आएका गोरखा फुजेलका नन्दप्रसाद अधिकारीले ज्याने गुमाउपन्यो भने उनकी श्रीमती गंगामाया अधिकारी वीर अस्पतालको बेडमै रहेर पुन आमरण अनशनमा बसेकी छिन्। अधिकारी दम्पत्तिलाई सरकारले न्याय दिलाउने आशासन पटक पटक दिएपनि उनीहरूले न्याय नै पाउन सकेको छैन। भने नन्दप्रसाद अधिकारीको निधन भएको भण्डे तीन वर्ष पुदा लाग्दा समेत दावासंस्कार गर्न सरकारले सकेको छैन। एउटा नन्दप्रसाद अधिकारीको निधन भएको छैन। अन्तर्गत त्यसको नामावली र कुनै रेकर्ड नै छैन।

जबसम्म पार्टीगत त्वार्थका लागि सहिद शब्दकै अपमान गर्ने प्रक्रिया कामम रहन्छ तबसम्म सहिद र उनका परिवारले वास्तविक रूपमा न्याय पाउन सक्नेन। सरकारले बाँदरमुडेमा मारिएका व्यक्तिहरूलाई सहिद घोषणा गरेपनि माओवादीबाट मारिएका नन्दप्रसाद अधिकारी र गंगामाया अधिकारीका छोरा कृष्णप्रसाद अधिकारीलाई किन सहिद घोषणा गर्न सकेन त? त्यसको सही उत्तर हुन्छ माओवादी केन्द्रको दबाव।

सरकारले निर्णय गर्दा पहिला के भएको छ भनेर केही नसोचि गोजीबाट कागज निकालेर निर्णय गर्दा त्यस्तो भएको एक मन्त्रीले नै बताएका छन्। सर्वोच्च अदालतले सरकारका नाममा निर्देशनात्मक आदेश दिएपछि त्यस्तो आदेश स्वीकार गर्न सरकार बाध्य हुनेछ त्यही आदेश अनुसार २०६८ साल फागुन २६ गते एकल महिला सत्त्वूर र जनहित संरक्षण मञ्चले सर्वोच्च अदालतमा रिट दायर गरेको थियो। त्यही रिटका आधारमा अदालतले निर्देशनात्मक आदेश सरकारलाई दिएपछि दिलित र एकल महिलाहरूले २०६८ सालदेखि नै मासिक एक हजार भत्ता पाउँदै आएकोमा दिलित र एकल महिलालाई देउवा नेतृत्वको सरकारले उमेरको हदबन्दी लगाइ दिएपछि त्यो निर्णय नै विवादको धेरामा तानिएको छ। उक्त निर्णयले अन्योल रिञ्जामा भएको मानवाधिकारका लागि महिला एकल सूचीकी संस्थापक अध्यक्ष लिलि थापाले बताएकी छिन्।

उमेर हद...

थियो। सर्वोच्च अदालतको निर्देशनात्मक आदेशको भावना विपरित सरकारले फेरी निर्णय किन गन्धो त्यो रहस्यको विषय बनेको छ।

सरकारले गरेको निर्णयले अन्योल सिर्जना गरेको छ। त्यसै विषयलाई लिएर एकल महिलाहरू आक्रोशित समेत भएका छन्। उनीहरूका अनुसार २०६६ साल फागुन २६ गते एकल महिला सत्त्वूर र जनहित संरक्षण मञ्चले सर्वोच्च अदालतमा रिट दायर गरेको थियो। त्यही रिटका आधारमा अदालतले निर्देशनात्मक आदेश सरकारलाई दिएपछि दिलित र एकल महिलाहरूले २०६८ सालदेखि नै मासिक एक हजार भत्ता पाउँदै आएकोमा दिलित र एकल महिलालाई देउवा नेतृत्वको सरकारले उमेरको हदबन्दी लगाइ दिएपछि त्यो निर्णय नै विवादको धेरामा तानिएको छ। उक्त निर्णयले अन्योल रिञ्जामा भएको मानवाधिकारका लागि महिला एकल सूचीकी संस्थापक अध्यक्ष लिलि थापाले बताएकी छिन्।

आयोग विघ्नन...

दण्डहिन्तामा मुलुकको लागि तुलो चुनौतीका रूपमा देखिएको छ। मानवाधिकार उल्थनमा दोषी देखिएका र अदालतबाट दोषी ठहर भएका व्यक्तिहरूले उन्मुक्ति पाउने र कारबाही नहुने अवस्थाले पिडित भन् पिडित हुनुपर्न अवस्था सिर्जना भएको छ। आयोगले गरेको सिफारिसहरूको कार्यान्वयन घटने क्रममा रहेको आयोगका अधिकारीहरूले बताउन थालेका छन्। केही व्यक्तिहरूलाई कानुनी कारबाहीको नाममा विभागीय कारबाही भएको भद्रै सरकार पनि आएको छ। आयोगले दण्ड सजायका लागि सिफारिस गरेका व्यक्तिहरूलाई कारबाही गर्नु सरकारको दायित्व भएपनि त्यस्ता व्यक्तिहरू नै सरकारमा पुने भएकाले उनीहरूमात्री कारबाही नहुन सक्ने अवस्था देखिएको छ।

पछिलो समयमा मानवाधिकार संरक्षणको विषयमा चुनौतीहरू थार्डै गएका छन्। प्रहरी प्रशासनले फोजदारी अपराधमा सहज रूपमा जाहीरी नलिनु, छानविन तथ्यपरक भएर नगर्नु, घटनाको अनुसन्धानमा प्रभावकारिताको अभाव हुनु र समयमै दोषी पत्ता लगाउन नसक्नुले मानवाधिकारको संख्यामा चुनौती थपिएको हो। यस्ता कार्यले गर्दा दण्डहिन्तालाई नै प्रेत्साहन पुने भएकाले कानुनी राज्यको अनुभव जनतालाई गराउनको लागि भएपनि अपराधमा संलग्न भएका जोसुकै र जुनसुकै पदमा रहेका व्यक्तिहरू भएपनि उनीहरूलाई कानुनी दायरामा त्याउपैर्दछ। न्यायप्राप्तिको विषयलाई क्षतिपूर्ति र राहतमा सिमित गर्न गरेको र मानवाधिकारको विषयलाई गम्भीर रूपमा नलिएको खण्डमा पिडितहरू बाध्य भएको हो। यसरी मानवाधिकारको विषयलाई गम्भीर रूपमा नलिएको खण्डमा पिडितहरू बाध्य भएको हो।

रत्नाले-माओवादी...

नेताका अनुसार पार्टी एकताको प्रक्रियामा भाँजो हाल खोजेहरूको सक्रियाताकै कारण सरकार निर्णय अधि पार्टी एकता सम्बन्ध नभएको बताएका भएपनि पार्टी एकताको प्रक्रियामा भाँजो हाल खोजेहरू को हुन भनेर उनले नाम बताउन चाहेनन्। उनका कारबाही गर्न सरकारलाई सिफारिस गरेपनि सरकारले त्यस्ता अपराधमा संलग्न भएकाहरूलाई कारबाहीको दायरामा त्याउनको लागि आयोगहरू आफै अपाङ्ग भएका छन्। मानवाधिकार आयोगले समेत अपराधीहरूलाई कारबाही गर्न सरकारलाई संलग्न भएकाहरूलाई कारबाहीको दायरामा त्याउनको लागि आयोगहरू आफै अपाङ्ग भएका छन्।

नेताका अनुसार पार्टी एकताको प्रक्रियामा भाँजो हाल खोजेहरूको सक्रियाताकै कारण सरकार निर्णय अधि पार्टी एकता सम्बन्ध नभएको बताएका भएपनि पार्टी एकताको प्रक्रियामा भाँजो हाल खोजेहरू को हुन भनेर उनले नाम बताउन चाहेनन्। उनका कारबाही गर्न सरकारलाई सिफारिस गरेपनि सरकारले त्यस्ता अपराधमा संलग्न भएकाहरूलाई कारबाहीको दायरामा त्याउनको लागि आयोगहरू आफै अपाङ्ग भएका छन्।

जबसम्म पार्टीगत त्वार्थका लागि सहिद शब्दकै अपमान गर्ने प्रक्रिया कामम रहन्छ तबसम्म सहिद र उनका परिवारले वास्तविक रूपमा न्याय पाउन सक्नेन। सरकारले बाँदरमुडेमा मारिएका व्यक्तिहरूलाई सहिद घोषणा गरेपनि माओवादीबाट मारिएका नन्दप्रसाद अधिकारी र गंगामाया अधिकारीका छोरा कृष्णप्रसाद अधिकारीलाई किन सहिद घोषणा गर्न सकेन त? त्यसको सही उत्तर हुन्छ माओवादी केन्द्रको दबाव।

हाप्रा राजनीतिक दलका नेताहरू जो आफैमा सबै अधिकार राख्न खोजेन प्रवृत्तिमा रहेकाले पार्टी एकतामा समस्या देखिएका छन्। केही समय पहिला राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी एकतामा लिलाई भएको थियो तर व्यक्तिगत स्वार्थले गर्दा पार्टी एकीकरण भएको ६ महिना नपुर्ने पुन पार्टी विभाजित भएको इतिहास हाँमै सामु रहेकोले कर्ते एमाले र माओवादी केन्द्रबीचको एकता पनि त्यस्तै हुने हो कि भन्ने आशका समेत उभिएको छ। माओवादी केन्द्रका नेताहरूका अनुसार पार्टी एकता विरोधीहरू सक्रिय भएकाले पार्टी एकतामा लिलाई भएको भद्रै आएकाले एकीकरणपश्चात् पनि विभाजन हुनसक्ने सम्भावना देखिएको छ।

जोटी आफै...

सरकारले निर्णय गर्दा पहिला के भएको छ भनेर केही नसोचि गोजीबाट कागज निकालेर निर्णय गर्दा त्यस्तो भएको एक मन्त्रीले नै बताएका छन्। सर्वोच्च अदालतले सरकारका नाममा निर्देशनात